

Obzora. putar. knj. br. 332.
8/XII 1907.

Otvorenje gradske knjižnice i muzeja. Sinoć je svečanom načinom otvorena gradska knjižnica i muzej, što ga uređuje „Braća hrvatskog Zmaja“ u historičkoj kuli Kamenitih vrata. U drugom spratu kule — u prostorijama knjižnice — sakupiše se pozvanici, da prisustvuju otvorenju, te među prisutnima vidjesmo g. načelnika dra. Milana Amruša, koji ima velikih zasluga za te dvie kulturne institucije, podnačelnika Mondecara, gradske senatore Hajdinjaka i Katkića, mnoge gradske zastupnike, podpredsjednika trg. obrtničke komore Kontak, više gospodja, sveučilištaraca, te braću hrvatskog „Zmaja“.

Oko 6 sati započeo je član „Braće hrvatskog zmaja“ dr. Velimir Deželić svoje predavanje: „O evoluciji javnih knjižnica“.

Nakon toga referata ustao je veliki meštar družbe „Braće hrvatskog zmaja“ Emilije Laszowsky, te je prikazao historijat postanka gradskog muzeja i knjižnice. Kada se je u ožujku t. g. bila prionela gradom viest, da će se porušiti kula Kamenitih vrata, zauzela se je družba „Braće hrvatskog zmaja“, da se ta kula ne poruši. Kasnije je družba stavila ponudu, da će urediti muzej i knjižnicu. Na tu je ponudu pristalo gradsko zastupstvo, nakon čega se je odmah pristupilo obnovi kule — koju pisci spominju već 1429. god. U rujnu se je počelo uređivati muzej i knjižnicu. Za obe te institucije stigli su mnogi darovi, od kojih su neki velike vrijednosti. Budući su sada knjižnica i muzej uređeni, moli gradonačelnika Amruša, da ih proglasi otvorenima.

Dr. Amruš usljed toga poziva veli: Naši su predji sagradili ovu kulu, da osiguraju život i svoj imetak. Menjaju se vremena i sve napreduje pod vječnim zakonom „Nikad natrag!“ I za to, da posluži napredku, namjnilo je gradsko zastupstvo ovu kulu obrani kulture. U toj knjižnici neka se izobrazuju građani zagrebački, a u ljubavi i radu svih neka napreduje i širi svoj blagotvorni kulturni rad, te proglašuje knjižnicu otvorenom.

starina — a sa tih brvana sjaju kao zvijezde najmodernije električne žarulje. Eto komadić Zagreba iz onoga doba, kad je u statusu gradskih službenika dolazio učitelj („školnik“) poslije gradskoga bubnjara — i komadić najnovijega Zagreba: prekrasan ukusan namještaj za knjižnicu s najsavršenijom do sada rasvjetom. Tuj, u toj kamenitoj kuli, koja se spominje u spisima već god. 1429, otvorena je prva opća javna knjižnica. Likovi preporoditelja hrvatskoga naroda na starodavnim stijenama knjižnice: Gaja, Draškovića, Preradovića pričinih su se, kao da se smiješe od radosti i da kliču: „Napred! Još Hrvatska nije propala!“

Kad se je čitaonička dvorana napunila, uzeo je riječ ravnatelj knjižnice dr. Velimir Deželić i u vrlo zgodnom predavanju prikazao kako su nastale moderne slobodne biblioteke i kako su se kod pojedinih naroda razvijale.

Poslije toga priopćio je u poduljem govoru predsjednik Braće Hrvatskoga Zmaja g. Laszowski, kako je došlo do ove biblioteke i tko ju je sve pomagao. Zanimivo je, kako su se Braća Hrvatskoga Zmaja bila uplašila, kad se je raznio glas, da će se „kamenita kula“ rušiti. Odmah je bio izaslan predsjednik (govornik) k gradskom načelniku s molbom, neka nipošto ne dozvoli, da ove starine glavnoga grada nestane. Načelnik ga je uvjerio, da će „kamenita kula“ ostati, i da je on odlučio u njoj urediti gradsku knjižnicu i grad. muzej. Tko veseliji od Braće Hrvat. Zmaja i zato ponudiše načelniku svoje aile za uređenje biblioteke i muzeja. Zahvalivši za to načelniku, umoli ga govornik, neka knjižnicu proglasi otvorenom.

Grad. nač. dr. M. Amruš ustade i reče među ostalim, da je ova kamenita kula imala da štiti imetak i život građana od neprijateljske provale. Vremena su se promijenila, pa tako ova kula ima danas zadaću, da štiti napredak građanstva u prosvjeti i uljudbi, jer bez napredka nema danas opstanka. Knjižnica i muzej gradski neka prospješe napredak i uljudbu ne samo građanstva glavnoga grada, nego neka pripomognu i obrani svega hrvatskoga naroda od svake navale. Zahvaljuje Braći Hrvat skoga Zmaja i otvara čitaonicu.

Govor svih triju govornika pozdravili su prisutni burnim usklikima i pljeskom.